

Park zamkowy i jego ciekawostki

Park okalający zamek założyli Bruntalscy z Vrbna w drugiej połowie XVII wieku. W pierwszej połowie XIX wieku, w okresie wpływu romantyzmu, nadano mu formę ogrodu francuskiego, a później został zaaranżowany w stylu angielskim. W parku znajdowała się też oranżeria, a całość uzupełniały rzeźby bóstw antycznych i kamienna fontanna w postaci lwa. Po wyrębie przeprowadzonym w czasie II wojny światowej w południowej części parku, znaczna jego część utraciła swój pierwotny charakter, a cenne drzewa i krzewy zachowały się przede wszystkim w części północnej.

W 2005 roku park otrzymał status obszaru objętego ochroną przyrody w ramach europejskiego programu Natura 2000. Przedmiotem ochrony stała się przede wszystkim pachnica dębowa. To gatunek dużego chrząszcza dorastającego do 40 mm, który zamieszkuje dziuple drzew. Jego nazwa pochodzi od wydzielanego charakterystycznego mocnego zapachu piżma. Jego ochrona polega na zachowaniu starych drzew dziuplastych, gdzie ma swoje siedlisko. O ile dojdzie do wywrócenia takiego drzewa lub jego przycinki, przez następne trzy lata pozostaje ono nieruszone na swoim miejscu, żeby chrząszcz znalazł nowe stanowisko. Tak więc odwiedzający park mogą natknąć się w kilku miejscach na leżące pnie

Atena, bogini mądrości

Nike, bogini zwycięstwa

Tyche, bogini szczęścia i ślepego losu

Eris, bogini niezgody i chaosu

Święty Sebastian

Święty Jan Nepomucen

Bohater antyczny Herkules

Pomnik W.I. Kirilowa

Rzeka Olešná

drzew, które na pierwszy rzut oka mogą sprawiać wrażenie nieporządku i zaniedbania.

Bogata tutejszą florę reprezentuje między innymi pięknie kwitnący wiosną tulipanowiec amerykański, natomiast królestwo ptaków – wilga zwyczajna, gąsiorek czy mucholówka szara. Spacerowicze przy odrobinie szczęścia i zachowaniu spokoju mogą nawet w środku dnia obserwować sarny, które przywędrowały tutaj z niedalekich lasów koło rzeki Ostrawicy. Przez park przepływają dwa ciekły wodne: w zachodniej części rzeka Olešná, w północno-wschodniej sztuczny ciek Řička zasilany przez rzekę Ostrawicę poprzez przekierowanie części wód nad Jazem Stolberga. W północnej części parku znajduje się pomnik poświęcony W.A. Kirilowi, kapitanowi Armii Radzieckiej, który poległ w czasie wyzwania Paskova w maju 1945 roku.

Od 2013 roku teren parku zamkowego o powierzchni 17 ha został objęty ochroną na nazwę „Zabytek Przyrody Paskov”. Bliższe informacje na ten temat znajdują się na kilku tablicach dotyczących zabytków przyrody. Zagadnieniom parku zamkowego poświęcono też tablicę nr 7 systemu informacyjnego „Ciekawostki z historii Paskova”, która znajduje się w zachodniej części, przy wejściu od ulicy U Parku. Nie lada atrakcją turystyczną paskovskiego parku, a właściwie całego obszaru zamkowo-parkowego, jest zespół rzeźb, który na terenie pogranicza północno-wschodnich Moraw i Śląska należy do wyjątkowych. Przed główną bramą przedzamcza

Chroniony chrząszcz pachnica dębowa

Kwiat tulipanowca amerykańskiego

Rzeźba lwa

Glaz narzutowy z tablicą pamiątkową

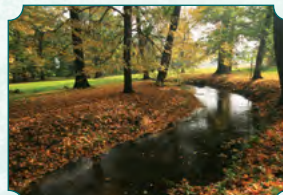
znajdują się rzeźby św. Jana Nepomucena oraz św. Sebastiana, które w XVIII wieku kazał wykonać Franciszek z Oppersdorfu. Obie rzeźby zostały poddane konserwacji, którą w 2014 roku miasto zleciło rzeźbiarzowi akademickiemu Jakubowi Gajdzie. Po wprowadzeniu tzw. uroczystej iluminacji, w godzinach wieczornych i nocnych dodają specyficznej poetyckiej atmosfery ogólnemu widokowi na zespół zamkowy. Poza rzeźbami chrześcijańskich patronów przed budynkami przedzamcza, na terenie parku znajduje się kilka rzeźb postaci z mitologii antycznej. W czasie przebudowy zamku i przystosowaniu do potrzeb szpitalnych w drugiej połowie XX wieku, zostały przemieszczone przed wschodnie skrzydło budowli. Stojąc tyłem do elewacji wschodniej, zaczynając od strony lewej, możemy kolejno podziwiać: Atenę (bogini mądrości i sprawiedliwych wojen), Nike (bogini zwycięstwa), Tyche (bogini szczęścia i ślepego losu), a ostaną to Eris (bogini niezgody i chaosu). Pomiedzy postaciami bogiń a budynkiem zamkowym znajduje się lew, który pierwotnie pełnił funkcję fontanny. Ostatnią rzeźbę przedstawiającą mitycznego bohatera - Herkulesa umieszczono na wysepce sztucznego cieku wodnego.

Młyn wodny na cieku Řički

Brama od ulicy U Parku z tablicą informacyjną

Jesienna atmosfera nad Řičką

Fragment muru nad rzeką Olešną

Widok ogólny zamku od strony parku, na pierwszym planie grupa rzeźb

Ciekawostkę znajdującą się w zachodniej części parku, na prawym brzegu rzeki Olešná, stanowi fragment ceglano-muru, którego pierwotnym celem w okresie baroku było wyznaczenie granicy parku zamkowego i jego ochrona.

Współczesną atrakcją parku, która spacerowiczom, a zwłaszcza dzieciom, może przybliżyć dawny jego romantyczny charakter z czasów ich przodków, jest młyn wodny na cieku Řički, którego instalację zleciło miasto Paskov przy współpracy z mieszkańcami latem 2017 roku. Najnowszym tzw. miejscem pamiątkowym stało się miejsce, na którym zasadzono wiąz upamiętniający 750. rocznicę pierwszej zachowanej pisemnej wzmianki dotyczącej Paskova oraz 80. rocznicę założenia miejscowej grupy junackiej. Drzewo znajduje się w najbardziej wysuniętej na północ części parku, niedaleko budynku przedzamcza. Obie rocznice zostały upamiętnione na metalowej tablicy przymocowanej do glazu narzutowego przy nowo posadzonej drzewie.

Korzystanie z parku reguluje instrukcja wydana przez Miasto Paskov. Można ją znaleźć na tablicach umieszczonych przy obu bramach do parku, od ulicy Nádražní i ulicy U Parku. Park jest udostępniony całorocznie, od kwietnia do września od 7:00 do 21:00, od października do marca od 7:00 do 19:00.

Fotografie z przedniej strony:

Herb rodu Saint Genois v Galerii Herbowej Właścicieli Paskova
Rzeźba bogini Ateny, w tle budynek przedzamcza

Koncepcja i tekst: Miroslav Lysek
Fotografie: Miroslav Lysek (27), Jakub Kubačka (1),
archiwum Miasta Paskov (6)
Szata graficzna: Anežka Špačková
Tłumaczenie na język polski: Irena Prengel-Adamczyk
Druk: KLEINWÄCHTER holding s.r.o.
Wydano: Město Paskov 2018
Nakład polskiej wersji językowej: 500 szt.
Wydanie pierwsze

www.mesto-paskov.cz | www.slezskabrana.cz

Zamek i park zamkowy w Paskovie

Z historii Paskova i paskovskiego zamku

Paskov istniał prawdopodobnie już w latach 30. XIII wieku, choć nie można wykluczyć, że osada o tej nazwie leżąca na lewym brzegu rzeki Ostrawicy funkcjonowała już pod koniec XII wieku. Pierwszym pisemnym źródłem wzmiankującym Paskov jest dokument biskupa olomunieckiego Brunona z Schaumburga z 29.11.1267. Począwszy od XIV wieku dzierżawcy Paskova mieszkali w tutejszej gotyckiej warowni, która istniała w miejscu obecnego zamku już pod koniec XIII wieku, a jej ślady widoczne są do dzisiaj w rżnię budowl. Zasadniczej zmiany dokonano w 1538 roku, kiedy paskovskie lenno zostało wyłączone z dóbr biskupów olomunieckich i Paskov stał się niezależnym majątkiem. Za zgodą ówczesnego biskupa Stanisława Turza doszło do wymiany dóbr pomiędzy ówczesnym lennikiem Janem Skalą z Doubravki i Hradišta, a Janem z Pernsteina. W ten sposób Jan z Pernsteina został pierwszym niezależnym od biskupstwa olomunieckiego właścicielem paskovskiego majątku.

Pod koniec XVI wieku Šcibor Sierakowski z Pěrkova, ówczesny właściciel, kazał przebudować warownię na renesansowy zamek. W czasie wojny trzydziestoletniej zamek i cały Paskov zostały spłądrowane. Nowi właściciele Bruntalscy z Vrbna odbudowując siedzibę nadali jej barokowy wygląd. Dzięki wstawiennictwu Franciszka Józefa z Oppersdorfu w 1708 roku Paskov otrzymał od cesarza Józefa I prawo corocznego jarmarku, na którym handlowano bydłem i końmi. Ten sam szlachcic założył w 1699 roku nową osadę Oppersdorf, dzisiejsze Oprechtice. Również Paskov, jak wiele siedzib szlacheckich, ma swoją szlachciankę, która cieszyła się sympatią swych poddanych. Była nią hrabina Maria Paulina von Fürstenbusch, która w latach 1734-1758 była właścicielką tutejszych dóbr. Przyczyniła się do rozwoju życia społecznego przebudowując drewniany kościół na murowaną

Panorama z zamkiem paskovskim, litografia z 1833 r. autorstwa Adolfa Kunike

Jan z Pernsteina

Maria Paula von Fürstenbusch

świątynię w stylu barokowym. Oprócz finansowania samej budowy i wyposażenia, przyozdobiła wnętrze własnoręcznie malowanym obrazem Matki Bożej. Została pochowana przy tutejszym kościele, a w budynku probostwa do dzisiaj wisi jej portret. Za Józefa Antoniego Mitrowskiego, pod koniec XVIII i na początku XIX wieku, do paskovskiego zamku zjeżdżali ważni i wpływowi dostojnicy europejscy. Hrabia Mitrowski służąc w armii Habsburgów osiągnął stopień generała i nawiązał osobiste kontakty m.in. z generałem Ernstem Gideonem Laudonem i arcyksięciem Karolem Habsburgiem, późniejszym zwycięzcą nad Napoleonem w bitwie pod Aspern. Ostatecznych zmian i przebudów zamku dokonano za właścicieli z rodu Saint Genois d'Anneaucourt. Obiekt otrzymał wtedy klasycystyczny wygląd. Stan obecny to wynik remontu przeprowadzonego przez Maurycyego Jana Nepomuka Saint Genois d'Anneaucourt po pożarze w 1869 roku.

Od 1880 roku ostatnimi właścicielami byli hrabiowie Stolberg zu Stolberg. Z czasów hrabiego Guntera pochodzi neobarokowa kaplica wybudowana w 1914 roku, poświęcona św. Elżbiecie z Turynii, patronce rodu Stolbergów. Syn Guntera Otton, który aktywnie współpracował z nazistowską administracją protektoratu, utracił cały majątek rodu Stolbergów skonfiskowany przez państwo czecosłowackie. Z dawnego wyposażenia zamku prawie nic się nie zachowało. Część została uszkodzona lub całkowicie zniszczona przez przemierzającą się wtedy Armie Radziecką, część

Maurycy Jan Nepomuk Saint Genois

Biblioteka zamkowa około 1888 r. za Guntera Stolberga

została przewieziona w inne miejsce, a część prawdopodobnie rozkradziona. Od 1950 roku cały obiekt zamkowy został przystosowany do potrzeb zakładu leczenia chorób onkologicznych. Całkowita zmiana pierwotnego przeznaczenia budynku i związana z tym przebudowa nie odpowiadały wymogom stawianym przez ochronę zabytków i wyraźnie naruszyły pierwotny wygląd oraz funkcje poszczególnych pomieszczeń, które spełniały jako siedziba szlachecka. Działalność szpitalna definitywnie została zakończona w 2004 roku.

Pozostawiony bez specjalnej opieki obiekt wraz z parkiem uległ stopniowemu zniszczeniu. W 2013 roku Miasto Paskov nabyło budynki dawnego zamku oraz otaczający go, cenny pod względem przyrodniczym park.

Od tej pory obiekt stopniowo odzyskuje swoją dawną świetność. Obecny właściciel wraz z przychylnie ustosunkowaną władzą gminną, to podstawa zachodzących zmian, które przeistaczają paskovski zamek na administracyjne i społeczno-kulturalne centrum otwarte nie tylko dla tutejszych mieszkańców, ale również dla osób z bliskiej i dalszej okolicy. Licznie odbywające się tutaj imprezy kulturalne oraz projekty realizowane wraz z partnerami zagranicznymi i osobami zainteresowanymi są przykładem zmian do jakich doszło w ostatnich latach. Wystawy grup artystów-plastyków ze Słowacji i Polski, nawiązanie współpracy z polskim miastem Pszczyną, to tylko niektóre z nich.

Książka Historia Paskova

Szczegółowe informacje dotyczące historii Paskova zostały zawarte w książce Dějiny Paskova autorstwa Jana Saheba, wydanej z okazji 750. rocznicy pierwszej zachowanej pisemnej informacji o Paskovie. Można ją nabyć w urzędzie miasta.

Ekspozycje na parterze zamku

Jesienią 2017 roku na parterze głównego budynku zamkowego otwarto trzy wystawy stałe. W krużganku wokół atrium znajduje się **Galeria Herbowa Właścicieli Paskova**. Jest przywróceniem pamięci o 21 najważniejszych panach na Paskovie od czasów pierwszej pisemnej wzmianki z 1267 roku do końca II wojny światowej, kiedy zamek został skonfiskowany. Autor, artysta Ivo Durec z Rajhradu, do wykonania herbów użył sztucznego kamienia. Nadzór nad zgodnym z zasadami heraldyki przedstawieniem herbu sprawował czeski heraldyk Karel Müller. Ekspozycji towarzyszy broszura z herbami oraz ich barwną wersją wykonaną przez brneńskiego grafika Petra Fuchsa, który korzystał przy ich tworzeniu z wiedzy Karla Müllera. Autorzy części tekstowej broszury, Jan Saheb i Karel Müller, uzupełnili publikację informacjami o poszczególnych właścicielach w czasie, kiedy ich losy związane były z Paskovem.

Ekspozycja dotycząca historii Paskova pokazuje jego dzieje w formie tablic informacyjnych i zachowanych zabytków, a także za pośrednictwem filmów poświęconych poszczególnym okresom historycznym. Ważne wydarzenia, które miały miejsce w Paskovie zostały powiązane z równoległe rozgrywającymi się wydarzeniami w Europie.

Trzecia ekspozycja przybliża postać **Edmunda Reittera**, który pełnił funkcję administratora dóbr paskovskich, a później był również dzierżawcą części gospodarczej. Jego spuścizna to przede wszystkim kolekcjonerstwo i praca naukowa w dziedzinie entomologii, w której pod koniec XIX wieku stał się autorytetem o znaczeniu europejskim.

Galeria Herbowa Właścicieli Paskova

Eksponaty dotyczące historii Paskova

Ekspozycja dotycząca historii Paskova

Ekspozycja poświęcona Edmundowi Reitterowi

Działalność wystawiennicza, imprezy kulturalne i spotkania towarzyskie

Pierwsze imprezy kulturalne i spotkania towarzyskie odbyły się już rok po nabyciu zamku przez Miasto Paskov. Od 2016 roku, systematycznie wraz nadejściem wiosny, a potem kolejnych pór roku, organizowane są wystawy czasowe. Odbywają się w reprezentacyjnej **Galerii Zamkowej**, ostatnio poszerzonej o tzw. **Małe Pomieszczenie Wystawowe** służące do wystaw odpowiadających jego nazwie oraz **Galerię Bibliotekę**, w której można realizować również wystawy przestrzenne. Oprócz wystaw o charakterze regionalnym oraz prezentacji dorobku miejscowych artystów, pomieszczenia te służą także artystom zagranicznym. Do tej pory prezentowała tutaj swoje prace grupa fotografików z Polski oraz artystów ze Słowacji.

Poza działalnością wystawienniczą, w zamku i na terenie parku odbywa się **jarmark wielkanocny** oraz **Dzień Paskovskich Stowarzyszeń** organizowany na początku maja. We wrześniu 2018 roku zgodnie z historycznym zwyczajem zostanie wznowiona tradycja corocznych **Jarmarków Paskovskich**.

Dla dzieci i nie tylko dla nich, pod koniec wakacji organizowana jest impreza pod tytułem **Bajkowy Zamek**, w której licznie uczestniczą miejscowi ochotnicy biorąc udział w scenkach, organizując konkursy i inne atrakcje. Na przełomie września i października odbywają się tzw. **Dni Regionów**. To impreza o charakterze kulturalno-towarzyskim, m.in. promująca miejscowych artystów i sprzedawców regionalnych z Dobrowolnego Związku Gmin Region Brama Śląska i Oleśna.

W 2018 roku planuje się zorganizowanie imprezy sportowej: biegu **Paskovska dziesiątka**, zaliczanego do cyklu biegów o puchar powiatu Frydek-Mistek.

Obiekt służy również do imprez o zupełnie innym charakterze, do **obrzędów ślubnych**. Atrium paskovskiego zamku lub park są coraz częściej świadkiem takich uroczystości.

GODZINY OTWARCIA WYSTAW

Kwiecień-październik, każda sobota i niedziela, zawsze od 10:00 do 17:00. Poza tymi godzinami zawsze po wcześniejszym ustaleniu z Urzędem Miejskim w Paskovie. Zwiedzanie zamku z przewodnikiem: dla grup liczących minimum 10 osób, po uprzednim złożeniu telefonicznego zamówienia – tel. +420 721 666 060.

UROCZYSTOŚCI ŚLUBNE NA ZAMKU

Rezerwacja w Urzędzie Miejskim w Paskovie, tel. 724 075 954

Galeria Zamkowa

Atrium na parterze zamku

Uroczystość ślubna w parku